

EL LLENGUATGE

El recurs de la composició

El Diccionari Fabra té vint-i-una entrades de mots formats amb la tercera persona del singular del present d'indicatiu del verb *guardar*, és a dir, *guarda*, com a primer component, més un substantiu que en constitueix el complement directe: *guardaampolles*, *guardacantó*, *guardacantó*, *guarda-roba*, *guardajoies*, *guardamobles*, etc. La Gran Enciclopèdia Catalana recull ja trenta-un d'aquests mots, és a dir, deu més que el Diccionari Fabra. Això demostra clarament la vitalitat del procediment amb què s'han obtingut els mots (substantius) indicats, al qual és bo de recórrer en aquells casos en què un mot primitiu ofereix resistència a formar un derivat vàlid i viable, o bé en aquells en què aquest derivat ja es troba ocupat per una altra significació i sembla oportú d'evitar l'ambivalència que s'origina. D'entre les formes espúries que continuament envaeixen el nostre lèxic, n'hi ha un bon nombre que són mots derivats, els quals són rebutjables sia perquè ja s'han format sobre un primitiu inexistent en la nostra llengua, sia perquè s'hi ha recorregut a un sufix que ens és estrany. Hom no s'hi mira gaire, en la formació de derivats, o en el manlleu dels que ha format el castellà, i fins i tot quan hom s'hi mira, no sempre es reïx a trobar la forma adequada. Cal no oblidar, aleshores, el recurs de la composició. Qualsevol objecte de nova creació que servís per a guardar una determinada cosa —ampolles, pinzells, pintes, pipes, etc.—, o qualsevol peça ideada per a protegir una determinada part del cos

—el colze, el turmell, etc.—, podria ésser licitament designada amb un neologisme format per aquest procediment: *guardaampolles*, *guardapinzells*, *guardacolze*, *guardaturmell*... Això no vol pas dir que aquestes noves denominacions s'arribessin a imposar ni, encara menys, que fossin un dia admeses oficialment. Però ningú no podria dubtar de la bondat de la seva formació.

Per aquest procediment que comentem —aglutinació d'una forma verbal i del nom que en constitueix el complement directe— hem obtingut mots nous com *busca-raons*, *saltatulells*, *rentamans*, *trencacolls*, *llepacils* i molts més. Caldria destacar, però, els obtinguts amb la forma del verb *portar*: el Fabra (cinquena ed.) en recull vint-i-nou, l'Enciclopèdia quarantatres. La llista és oberta, esperant nous objectes destinats a portar —a contenir— alguna cosa.

Albert Jané